

Воскобойнікова-Гузєва О.В.,
завідувач кафедри бібліотекознавства та інформології
Інституту журналістики
Київського університету імені Бориса Грінченка,
доктор наук із соціальних комунікацій,
старший науковий співробітник
Ел. пошта: o.voskoboinikova-huzieva@kubg.edu.ua

Olena Voskoboinikova-Huzieva,
Doctor of Sciences (Social Communications),
Senior Researcher,
Head of the Department
of Library Studies and Informology
Institute of Journalism
Borys Grinchenko Kyiv University
Email: o.voskoboinikova-huzieva@kubg.edu.ua
ORCID iD 0000-0002-2099-0000

УДК 027+930.25]:616.9-036.21COVID-19

DOI: 10.28925/2524-2644.2020.1.7

ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА: ВИКЛИКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ БІБЛІОТЕК ТА АСОЦІАЦІЙ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

////////////////////////////////////

INFORMATION POLICY: CHALLENGES FOR NATIONAL LIBRARIES AND ASSOCIATIONS IN THE CONTEXT OF THE COVID-19 PANDEMIC

Актуальність вивчення першого досвіду діяльності бібліотечно-інформаційних установ світу в період пандемії коронавірусу COVID-19, яка охопила світ навесні 2020 р., обґрунтовується важливістю врахування висновків і прогнозів, які вже зробили бібліотеки, архіви та інші заклади культури з точки зору внутрішньосистемної організації, а також міжгалузевими прогнозами подальшого розвитку культурних індустрій, куди ми можемо віднести бібліотечні та архівні установи. Метою статті є дослідження реагування національних бібліотек та архівів світу, національних та міждержавних професійних асоціацій на виклики, що постали перед бібліотечно-інформаційними установами світу в умовах пандемії коронавірусу та аналізу прогнозів щодо змін у формах та умовах діяльності цих установ. У дослідженні використано методи аналізу, синтезу та узагальнення інформації з відкритих джерел, метод прогнозування та оцінки експертних думок.

В основу дослідження, а особливо формування прогнозних висновків, покладено матеріали опитування про вплив COVID-19, проведеного Конференцією директорів національних бібліотек світу (CDNL) спільно з ІФЛА у квітні 2020 р. Для прогнозування наслідків для бібліотечно-інформаційних систем варто враховувати реакцію держави, оскільки організація та підтримка систем, що забезпечують суспільство доступом до інформації, є складовою державної інформаційної політики. Важливим підґрунтям такого прогнозування має бути аналіз діяльності та реакції самих національних закладів — бібліотек, архівів, музеїв, та їхніх професійних об'єднань, асоціацій. У сукупності отримана інформація може надати більш-менш цілісну картину поглядів і прогнозів щодо виходу з кризи, яка прогнозується як наслідок довготривалого карантину, або ж більш ефективних дій у випадку повторення карантинних заходів.

Ключові слова: бібліотека, державна інформаційна політика, робота в умовах пандемії, професійні асоціації.

The urgency of studying the first experience of activity of the library-information institutions of the world in the period of the Coronavirus pandemic COVID-19, which engulfed the world in spring of 2020, is substantiated the importance of consideration of conclusions and forecasts made by libraries, archives, and other cultural institutions in terms of internally systemic organizations. The purpose of the article is to investigate the response of national libraries and archives of the world, national and interstate professional associations to the challenges faced by the world's libraries and information institutions in the context of coronavirus pandemic and analysis of forecasts of changes in the forms and working conditions of these institutions. The study uses the methods of analysis, synthesis, and synthesis of information from open sources, the method of forecasting and evaluation of expert opinions.

The study, especially the formation of forecasted conclusions, is based on the COVID-19 Impact Survey conducted by the Conference of Directors of National Libraries of the World (CDNL), jointly with IFLA in April 2020. For the prediction of consequences for the library and information systems, it is necessary to monitor the state's reaction, as the organization and support of the systems that provide the society with access to information is part of the state information policy. An important basis of such forecasting should be the analysis of activity and reaction of the most national institutions — libraries, archives, museums, and their professional associations. Collectively, the obtained information can provide a more

or less complete picture of the views and crisis-release forecasts that are projected as a consequence of long-term quarantine, or more effective actions, in case the repetition of quarantine measures will take place yet.

Key words: library, state information policy, work in conditions of pandemic, professional associations.

Вступ. Актуальність вивчення першого досвіду діяльності бібліотечно-інформаційних установ світу в період пандемії коронавірусу, яка охопила світ навесні 2020 р., обґрунтовується важливістю врахування висновків і прогнозів, які вже зробили бібліотеки, архіви, інші заклади культури з точки зору внутрішньосистемної організації, а також міжгалузевими прогнозами подальшого розвитку культурних індустрій, куди ми можемо віднести бібліотечні та архівні установи.

Пандемія коронавірусу COVID-19 поставила перед світовими та національними політиками нові невідкладні завдання у галузі охорони здоров'я, забезпечення правопорядку, подолання наслідків пандемії для національних економік, світової економічної системи в цілому.

Щодо прогнозування наслідків для бібліотечно-інформаційних систем варто врахувати реакцію держави, оскільки організація та підтримка систем, що забезпечують суспільство доступом до інформації, є складовою державної інформаційної політики. Важливим підґрунтям такого прогнозування має бути аналіз діяльності та реакції самих національних закладів — бібліотек, архівів, музеїв та їхніх професійних об'єднань, асоціацій. У сукупності отримана інформація може надати більш-менш цілісну картину поглядів і рекомендацій виходу з кризи, яка прогнозується як наслідок довготривалого карантину, або ж більш ефективних дій у випадку повторення карантинних заходів.

Метою статті є дослідження реагування національних бібліотек та архівів світу, національних та міждержавних професійних асоціацій на виклики, що постали перед бібліотечно-інформаційними установами світу в умовах пандемії коронавірусу та аналізу прогнозів щодо змін у формах та умовах діяльності цих установ.

В основу дослідження, а особливо формування прогнозних висновків, покладено матеріали опитування про вплив COVID-19, проведеного Конференцією директорів національних бібліотек світу (CDNL) спільно з ІФЛА у квітні 2020 р. (*Опрос о влиянии COVID-19, 2020*).

Методи дослідження. У дослідженні використано методи аналізу, синтезу та узагальнення інформації з відкритих джерел, метод прогнозування та оцінки експертних думок.

Результати й обговорення. Аналіз опитування про вплив COVID-19, проведеного Конференцією

директорів національних бібліотек світу (CDNL) спільно з ІФЛА у квітні 2020 р., в якому взяли участь 55 національних бібліотек (НБ) у 53 країнах світу, варто розпочати із ключових питань, що хвилювали очільників цих установ у зв'язку із карантинними обмеженнями, спричиненими швидким поширенням захворювання у світі.

Отже, на тлі кризи COVID-19 національні бібліотеки визначили такі головні проблеми: здоров'я співробітників, зайнятість персоналу, можливість провести якісну дезінфекцію та очищення приміщень і книжок, що видаються в бібліотеці, продовження повноцінного фінансування, робота в умовах повного краху економіки і його наслідків. Стосовно оцінки дистанційної роботи (роботи з дому) найбільше хвилює керівників НБ її якість, можливість ослаблення робочих зв'язків; занепокоєння викликають і процеси, які повинні проходити безпосередньо у бібліотеці, наприклад комплектування. Стурбовані респонденти були і невизначеністю: як довго це триватиме, як буде виглядати світ після епідемії, чи не повториться вона в наступному році.

У результатах опитування представлені зміни в умовах роботи НБ: 85 % установ були повністю закриті для відвідувачів, 10 % бібліотек частково закриті або працювали з додатковими обмеженнями (збільшено відстань між стільцями, обмежено кількість відвідувачів у читальних залах, запроваджено безконтактні пункти видачі/повернення замовлених видань). Майже 65 % бібліотек були частково або повністю закриті для співробітників, в інших випадках прийняті обмежувальні заходи, наприклад: співробітники працюють віддалено (з дому); у бібліотеці працює тільки невеликий відділ з видачі літератури додому (абонемент); на роботі присутні тільки призначені відповідальними штатні співробітники (служба безпеки, фінансовий відділ, господарські служби); до бібліотеки приходять тільки співробітники, присутність яких є критично важливою.

Серед заходів, яких було вжито національними бібліотеками у відповідь на спалах COVID-19, 95 % респондентів зазначили скасування всіх міжнародних поїздок, а 73 % — поїздок всередині країни, 87 % — організацію віддаленої роботи з дому, 53 % — організацію спеціального гнучкого або змінного графіка роботи. 58 % опитаних зазначили, що співробітники

перебувають на самоізоляції, а 38 % згадали про надання психологічної допомоги.

Окремі заходи було запроваджено НБ щодо обслуговування користувачів у приміщеннях бібліотек. До них респонденти зарахували такі: інформування відвідувачів про закриття бібліотеки (89 %); скасування усіх масових заходів (80 %); запровадження додаткового прибирання та видача дезінфікувальних засобів для відвідувачів (29 %). Також користувачі мали можливість замовити книги і забрати їх у призначеному місці, отримати замовлення на електронну пошту в електронному вигляді (після оцифрування) тощо.

Особливу увагу НБ приділили заходам, спрямованим на надання нових послуг. Зокрема, розширення електронних/онлайн послуг зазначили 62 % респондентів; введення нових видів сервісів онлайн — 51 %; збільшення роботи віртуальної довідкової служби — 38 %; обмеження електронних сервісів/онлайн послуг — 7 %; інше — 24 %. Серед іншого НБ поінформували про створення спеціальних довідкових сторінок для бібліотечної спільноти, активізацію просування наявних онлайн-послуг і електронних сервісів, надання всіх електронних ресурсів безкоштовно для користувачів, можливість завантажувати електронні газети, оскільки під час часткової ізоляції користувачі не можуть отримувати їх у друкованому вигляді, розміщення рекомендацій під рубрикою «Що почитати?» на сторінці у Facebook. На цьому тлі цілком закономірно констатується зменшення кількості фізичних відвідувань бібліотек (оскільки установи закриті), але збільшення онлайн-відвідувань, як-от: звернення до вебсайтів, використання онлайн-сервісів і соціальних мереж.

Велике занепокоєння викликають в очільників НБ фінансові питання. Близько 75 % національних бібліотек тією чи іншою мірою стурбовані ліквідністю установи через розвиток пандемії COVID-19. Майже 20 % респондентів вважають, що отримують у разі необхідності фінансову підтримку з боку уряду, натомість 10 % не впевнені у цьому. Передбачають скорочення державної підтримки через кризу 50 % бібліотек.

За таких умов 80 % респондентів розробили або планують альтернативні види діяльності, нові сервіси і послуги для онлайн-відвідувачів: доступ до освітніх платформ, онлайн-заняття для дітей та підлітків, онлайн-заняття про COVID-19, електронні читальні зали, віртуальні тури, прямі трансляції бесід бібліотекарів, культурні програми онлайн. Потребують нових сервісів і співробітників — для отримання нових можливостей професійного розвитку, керівництва під час

дистанційної роботи вдома, щодо проведення вебконференцій та онлайн-зустрічей.

Отже, попри стурбованість щодо майбутнього функціонування національних бібліотек світу у звичному режимі ці установи шукають нові можливості для розвитку сервісів, підготовки персоналу до незвичних умов праці.

Серед респондентів 19 НБ розташовані в Центральній і Східній Європі, 11 — у Західній Європі, 11 — в Азії, 3 — в Африці, 3 — в Латинській Америці і Карибському басейні, 3 — на Близькому Сході, 3 — в Австралії і Океанії, 2 — у Північній Америці. 40 % бібліотек-респондентів (22) розташовані в країнах, де діє часткова самоізоляція, 29 % (16) заявили, що їхня країна перебуває на повній самоізоляції, 27 % (15) розташовані в країнах, які прийняли екстрені заходи щодо стримування поширення спалаху вірусу.

Оскільки в Україні карантин був запроваджений рішеннями уряду від середини березня 2020 р. (*Указ Президента України № 87/2020, 2020; Рішення Ради національної безпеки і оборони України, 2020; Лист Міністерства культури, молоді та спорту України № 4251/6.3, 2020; Постанова Кабінету Міністрів України, 2020*), то думка і досвід наших колег з різних куточків світу були надзвичайно корисними, адже українські бібліотеки на той час (квітень 2020 р.) лише розпочали змінювати традиційний процес діяльності на роботу в нових умовах. На момент виходу статті вже і українські бібліотеки набувають власний досвід роботи у карантинних умовах — з переважно дистанційними послугами, зміною графіку роботи співробітників, новими правилами безконтактного обслуговування користувачів через спеціальні віконця прийому/видачі книжок, засвоюють нові платформи для спілкування між собою, проведення соціокультурних заходів для читачів. Непередбачуваність у вигляді епідемії коронавірусу поставила бібліотеки України у ситуацію швидкого реагування і розвитку онлайн-сервісів. Бібліотечні установи закривалися на карантин, користувачі ставали віддаленими, але від того не менш важливими та потрібними («Бібліотеки в умовах епідемії COVID-19», 2020).

Надзвичайно важливою є і реакція професійних об'єднань бібліотек, архівів, інших інформаційних установ та їхніх працівників в Україні та світі.

Українська бібліотечна асоціація у Зверненні щодо COVID-19 від 17.03.2020 р. (2020) закликала підтримати користувачів та організувати дистанційне обслуговування, поширювати перевірену інформацію про запобігання розповсюдженню коронавірусу COVID-19

та підтримувати одне одного. Передусім радять зберігати спокій та читати онлайн з користю для саморозвитку та без ризику зараження. Радять за допомогою онлайн-сервісів та ресурсів добирати книги для читання, ознайомитися з повнотекстовими виданнями, здобути та перевірити нові знання за допомогою інтерактивних вправ, отримати допомогу віртуальних бібліографів, знайти необхідні матеріали для дистанційного навчання. Асоціація доволі оперативно розмістила на власних ресурсах рекомендації Німецької бібліотечної асоціації щодо безпечного відновлення роботи бібліотек (*Рекомендації Німецької бібліотечної асоціації щодо безпечного відновлення роботи бібліотек, 2020*).

ІФЛА закликала усіх своїх членів по всьому світові дотримуватися рекомендацій щодо подій та подорожей, наданих Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) ("IFLA and COVID-19", 2020). Щодо роботи штаб-квартири федерації було зазначено, що після оголошень уряду Нідерландів офіси ІФЛА закриваються. Але міжнародна федерація робить усе можливе, щоб забезпечити найкращу підтримку для своїх членів та бібліотечної спільноти. Як зазначалося на сайті штаб-квартири, федерація вклала час та зусилля для того, щоб весь персонал штаб-квартири мав навички та інструменти, необхідні для виконання своєї роботи з будь-якого місця, і був готовим надавати всі основні послуги, працюючи віддалено, так само якісно, як в офісах у Гаазі.

Професійні структури федерації, їхня комунікація підтримуються технологічними інструментами ІФЛА, такими як Basecamp і Zoom, щоб продовжувати виконувати заплановану діяльність.

Щодо попередньо запланованих зустрічей, конференцій, проведення конгресу ІФЛА пропонує приймати рішення, зважаючи на поради уряду Нідерландів та власного національного уряду. У короткотерміновій перспективі ІФЛА відкладає деякі заплановані зустрічі або проводить їх дистанційно. Охорона здоров'я та безпека учасників є основною турботою федерації, і вона виконує всі рекомендації ВООЗ, уряду Нідерландів та інші відповідні офіційні поради та обмеження.

Американська бібліотечна асоціація (American Library Association) у період пандемії створила спеціальні ресурси для членів асоціації (<http://www.ala.org/tools/atoz/pandemic-preparedness>). На сторінці представлена інформація про підготовку до пандемії, включно з конкретними бібліотечними пропозиціями щодо політики та більш універсальними ресурсами щодо освіти, профілактики та підготовки до пандемії.

Реакція Австралійської бібліотечної асоціації (ALIA) також є максимально спрямованою

на дотримання заходів безпеки та всебічне інформування своїх членів. Асоціація скасувала березневу Національну конференцію та з 19 березня впровадила процедури роботи з дому для своїх працівників; створила інтернет-платформу для бібліотек, щоб ділитися своїми знаннями, стратегіями та комунікаціями щодо реагування на COVID-19, інформація на якій оновлюється щодня (<http://www.alia.org.au/australian-libraries-responding-covid-19>); робочим групам було запропоновано відкласти, скасувати або запустити діяльність за допомогою відеоконференцій. Асоціація оновила вебсторінку бібліотечно-інформаційної освіти з інформацією про те, як COVID-19 впливає на студентів та викладачів LIS. Досягнуто домовленостей про спеціальну угоду про авторське право з партнерами з книжкової індустрії — Асоціацією видавців Австралії та Товариством австралійських авторів — для того, щоб віртуальні розповіді можна було записувати та транслювати в прямому ефірі.

ALIA активно спілкується з іншими галузевими асоціаціями та організаціями про те, як вирішити цю кризу.

Ірландська бібліотечна асоціація у період пандемії зазначала, що бібліотекарі продовжують підтримувати свої громади інноваційними способами просування цифрових ресурсів, полегшуючи віддалену групову взаємодію за допомогою книжкових онлайн-клубів, розповідей за посередництвом соціальних медіа та, головне, забезпечуючи доступ до точної інформації.

Бібліотекарі Ірландії підтримують медичних працівників у справі відстеження контактів та досліджень. Інші надають територію та послуги для підтримки національних зусиль у боротьбі з вірусом. Кожен сектор нашої професії пропонує підтримку в межах своїх ресурсів. Водночас менеджери замислюються про здоров'я та добробут персоналу та мінімізацію впливу коронавірусу на власні колективи.

На основі рекомендацій ВООЗ асоціацією було прийнято рішення про перенесення щорічної конференції LAI/CILIP. Асоціація прагне спілкуватися зі своїми членами через соціальні медіа-канали, вебсайт та зум-зустрічі і закликає бібліотеки поділитися власними розповідями про нові ресурси та послуги, які вони надають, а також про нові ролі, які вони виконують (<https://www.libraryassociation.ie/a-message-to-lai-membership/>).

Висновки. Усі проаналізовані реакції і заходи є складником загальносвітової інформаційної політики. На сьогодні найбільше постраждалим сектором культурної взаємодії від наслідків пандемії став сектор креативних індустрій, які не мали змоги отримувати

прибуток в умовах карантинних обмежень. Бібліотечно-інформаційний сектор, на перший погляд, виявився більш стійким, проте є певна кількість установ, які за умов послаблення карантину не відновили діяльність повною мірою, оскільки не мають достатнього фінансування, щоб виконати усі санітарні умови для запобігання розповсюдженню COVID-19, і не здатні забезпечити працівників і відвідувачів.

Комплекс питань, що постали перед керівниками національних бібліотек світу та очільниками національних асоціацій, можна умовно поділити на соціально-психологічні, фінансові, технологічні та безпосередньо управлінські (такі, що потребують/залежать від їхніх рішень). Попри стурбованість щодо майбутнього функціонування національних бібліотек світу у звичному режимі ці установи шукають нові можливості для розвитку сервісів, підготовки персоналу до незвичних умов подальшої роботи та онлайн комунікації із користувачами та іншими працівниками. Криза вимагає прояву творчого потенціалу та здатності реагувати на нові виклики, в тому числі серед національних бібліотек, національних та міжнародних професійних об'єднань: швидко вводиться обслуговування в електронному вигляді (нові послуги або збільшення обсягу використовуваних раніше), як і ініціативи щодо підвищення кваліфікації персоналу (через онлайн-курси, вебінари). Усі представники професійної спільноти закликають своїх членів дотримуватися рекомендацій щодо подій та подорожей, наданих Всесвітньою організацією охорони здоров'я, а в аспекті фізичного відвідування установ — дотримуватися рекомендацій щодо дезінфекції приміщень та документів, дотримання відстані між відвідувачами і співробітниками, використання ними індивідуальних засобів захисту. Масштабний аналіз наслідків обмежень у діяльності бібліотечно-інформаційних установ України та світу ще попереду. Головний висновок — перспективу матимуть установи та колективи, які проявлять здатність гнучко і творчо вирішувати нові завдання, працювати в умовах невизначеності, використовувати усі можливі інструменти для комунікації із читачами і колегами.

Джерела

1. Указ Президента України № 87/2020 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 березня 2020 року «Про невідкладні заходи щодо забезпечення національної безпеки в умовах спалаху гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2»». URL: <https://bit.ly/2URc4 WW> (дата звернення: 20.05.20).

2. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 березня 2020 року «Про невідкладні заходи щодо забезпечення національної безпеки в умовах спалаху гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». URL: <https://bit.ly/39vW819> (дата звернення: 20.05.20).

3. Лист Міністерства культури, молоді та спорту України № 4251/6.3 від 13 березня 2020 р. «Про введення на усій території України карантину з 12 березня до 03 квітня 2020 року». URL: <https://bit.ly/2R1iQZ2> (дата звернення: 20.05.20).

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19». URL: <https://bit.ly/2wT30J3> (дата звернення: 20.05.20).

5. Звернення Української бібліотечної асоціації щодо COVID-19. URL: <https://ula.org.ua/news/4533-zvernennia-ukrainskoi-bibliotечноi-asotsiatsii-shchodo-covid-19> (дата звернення: 20.05.20).

6. Бібліотеки в умовах епідемії COVID-19. УБА. 2020. 24 бер. URL: <http://catcut.net/J8IJ> (дата звернення: 20.05.20).

7. Рекомендації Німецької бібліотечної асоціації щодо безпечного відновлення роботи бібліотек. URL: <https://ula.org.ua/news/4556-rekomendatsii-nimetskoi-bibliotечноi-asotsiatsii-shchodo-bezpechnoho-vidnovlennia-roboty-bibliotek> (дата звернення: 20.05.20).

8. Опрос о влиянии COVID-19 / Национальная библиотека Нидерландов, от имени CDNL, совместно с ИФЛА, апрель 2020: Конференция директоров национальных библиотек мира. URL: <https://bit.ly/3ihyQUJ> (дата звернення: 20.05.20).

9. IFLA and COVID-19. URL: <https://www.ifla.org/covid-19> (дата звернення: 20.05.20).

References

1. Ukaz Prezydenta Ukrainy № 87/2020 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 13 bereznia 2020 roku «Pro nevidkladni zakhody shchodo zabezpechennia natsionalnoi bezpeky v umovakh spalakhu hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoi koronavirusom SARS-CoV-2»» [Decree of the President of Ukraine № 87/2020 «On the Decision of The National Security and Defense Council of Ukraine dated March 13th, 2020 ‘On Urgent Measures to Guarantee National Security in the Event of an Outbreak of the Acute Respiratory Illness COVID-19 with SARS-CoV-2 coronavirus’]. [in Ukrainian]. URL: <https://bit.ly/2URc4 WW>

2. Rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 13 bereznia 2020 roku «Pro nevidkladni zakhody shchodo zabezpechennia natsionalnoi bezpeky v umovakh spalakhu hostroi respiratornoi khvoroby COVID-19, sprychynenoi koronavirusom SARS-CoV-2» [Decision of The National Security and Defense Council of Ukraine dated March 13th, 2020 ‘On Urgent Measures to Guarantee National Security in the Event of an Outbreak of the Acute Respiratory Illness COVID-19 with SARS-CoV-2 coronavirus’]. [in Ukrainian].

- URL: <https://bit.ly/39vW8i9>
3. Lyst Ministerstva kultury, molodi ta sportu Ukrainy №4251/6.3 vid 13 bereznia 2020 r. «Provvedennia nau siiterytorii Ukrainy karantynu z 12 bereznia do 03 kvitnia 2020 roku» [The Letter of The Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine № 4251/6.3 dated March 13th, 2020 “On Introduction of Quarantine within Ukraine since March 12th untill April 3rd, 2020”. [in Ukrainian].
<https://bit.ly/2R1iQZ2>
4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11 bereznia 2020 r. «Pro zapobihannia poshyrenniu na terytorii Ukrainy koronavirusu COVID-19» [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine from March 11th, 2020 “On Prevention of the Spread of the Coronavirus COVID-19 on the Territory of Ukraine”]. [in Ukrainian].
<https://bit.ly/2wT30J3>
5. Zvernennia Ukrayinskoj bibliotечноj asotsiatsii shchodo COVID-19 [Appeal of the Ukrainian Library Association regarding COVID-19]. [in Ukrainian].
<https://ula.org.ua/news/4533-zvernennia-ukrainskoj-bibliotечноj-asotsiatsii-shchodo-covid-19>
6. Biblioteky v umovakh pandemii COVID-19 [The Libraries in the Context of COVID-19 pandemic]. ULA, 2020, March 24th [in Ukrainian].
<http://catcut.net/J8Ij>
7. Rekomendatsii Nimetskoj bibliotечноj asotsiatsii shchodo bezpechnoho vidnovlennia roboty bibliotek [Recommendations of the German Library Association]. [in Ukrainian].
<https://ula.org.ua/news/4556-rekomendatsii-nimetskoj-bibliotечноj-asotsiatsii-shchodo-bezpechnoho-vidnovlennia-roboty-bibliotek>
8. Opros o vliianii COVID-19 [Opinion Poll about COVID-19 impact]. Natsionalnaia biblioteka Niderlandov, ot imeni CDNL, sovместno s IFLA, April 2020. [in Russian].
URL: <https://bit.ly/3ihyQUJ> (Rus.).
9. IFLA and COVID-19. [in English].
<https://www.ifla.org/covid-19>

Подано до редакції: 01.05.2020 р.
Прийнято до друку: 20.06.2020 р.

Воскобойнікова-Гузєва Е.В., заведующая кафедрой библиотековедения и информологии Института журналистики Киевского университета имени Бориса Гринченко, доктор наук по социальным коммуникациям, старший научный сотрудник

ІНФОРМАЦІОННА ПОЛІТИКА:

ВЫЗОВЫ ДЛЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ БИБЛИОТЕК И АССОЦИАЦИЙ В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ COVID-19

Актуальность изучения первого опыта деятельности библиотечно-информационных учреждений мира в период пандемии коронавируса обосновывается важностью учета выводов и прогнозов, которые уже сделали библиотеки, архивы и другие учреждения культуры с точки зрения внутрисистемной организации, а также межотраслевыми прогнозами дальнейшего развития культурных индустрий. Целью статьи является изучение реакции национальных библиотек, национальных и международных профессиональных ассоциаций на вызовы, возникшие перед библиотечно-информационными учреждениями мира в условиях пандемии, и анализ прогнозов относительно изменений в формах и условиях деятельности этих учреждений. В исследовании использованы методы анализа, синтеза и обобщения информации из открытых источников, метод прогнозирования и оценки экспертных выводов.

В основу исследования, а особенно формирования прогнозных выводов, легли материалы опроса о влиянии COVID-19, проведенного Конференцией директоров национальных библиотек мира (CDNL) совместно с ИФЛА в апреле 2020 г. Сделаны выводы, что для прогнозирования последствий для библиотечно-информационных систем следует учитывать реакцию государства, поскольку организация деятельности и поддержка систем, обеспечивающих общество доступом к информации, является составляющей государственной информационной политики. Основой такого прогнозирования может быть анализ деятельности и реакции самих учреждений — библиотек, архивов, музеев, их профессиональных объединений, ассоциаций. В совокупности полученная информация может предоставить целостную картину взглядов и прогнозов выхода из кризиса, который прогнозируется как следствие длительного карантина, или же более эффективных действий в случае повторения карантинных мероприятий.

Ключевые слова: библиотека, государственная информационная политика, работа в условиях пандемии, профессиональные организации.